

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Historiske Efterretninger

om

Nyborg Latinse Skole

i ældre og nyere Tider.

3de og sidste Heste.

Udgivet som

et Indbrydelses-Skrift
til

den offentlige Examen

i

Nyborg Skole

den 8de September 1823 og følgende Dage

a f

A. G. Mülertz,

Doctor philosophiae og Overlærer.

O d e n s e .

Trykt hos S. Hempel,

Eier af Fins's Stifts Adresskontor og Bogtrykkeri.

1823.

Statens pædagogiske Studiesamling
København V.

Fortsættelse af Fortegnissen over de fra
Skolen udgaaede Discipler:

Lorents Nicolai Manzin. Blev residerende Capellan i Horsens.

Brødrene Ditlev Lemming og Soren Lemming. Sidstnørnede blev efter sin Fader Kongl. Post-Transport-Forvalter her i Byen, t 1818; første er Cancellieraad og Revisor i Cancelliet.

Mathias Christensen. Var i en Deel Aar 3. Klinks Medhjælper ved hans Skole i København. Sid den res. Capellan i Frederiks.

Niels Boesen. Blev Formand for Studenterne ved Lægboeringen.

Brødrene Johan Christoffer Bendz, nu Sogneprest i Ronninge, og Niels Brink Bendz, Oversirkledommer i forrige Larvik Grevskab i Norge, ere og dimitterede fra denne Skole af Mag. Svane, 1771, men havde have egen Undervisning hjemme.²²²⁾

Hans Kiel, Jørgen Kiær, Christian Kiær, og Lars Muns blev alle Præster.

Jørgen Kruse. Student 1779, dimitteret af Mag. Tornæ. Faderen var Urtemand. Er nu Præst til Mautrup, Sabye og Viel i Viborg Stift.

Niels Hetting, Son af Borgmester Hetting her i Byen; blev Degen i Sjælland.

Brødrene Carl Frederik Rieffestahl, St. 1780, nu Præst i Solsted, Christian Rieffestahl, St. 1783, død som Præst i Munkebøe, og Jacob Rieffestahl, død som Apotheker i Assens. Faderen var Apotheker her i Byen.

Johan Struch, St. 1780; Faderen Præst i Øster Skierninge. Blev Præst i Sydland.

²²²⁾ Bendz om Ronninge S. 29-30. Blot 3. G. h. 2den Deel S. 114.

Mads Wederink. St. 1781. Blev Præst til Hellenes ved Frederiksøve. Blok, 2, S. 240.

Peder Nagesen, opdraget i Mag. Tornes Hus; St. 1782. Er nu Justitsraad og Comptoir-Chef i Amiralitetet.

Nicolai Kirkhof, Faderen Justitsraad; er blevet Præst i Norge.

Georg Wederink, St. 1783, Faderen Oberst her; blev Auditeur.

Brødrene Boe Boesen, St. 1785, død 1822 som Dr. Med. Justitsraad og Stifts-Physikus i Byen samt Ridder af Dannebrog, ²²⁴⁾; Christian Boesen, Chirurgus i Middelfart, Rasmus Boesen, St. 1790, Justitsraad og Comptoir-Chef i General-Post-Directionen, og Magnus Ernst Boesen, Sogne-Præst i Lindelse paa Langeland. Sonner af Byfoged Boesen i Nyborg, hvis verdige Enke endnu lever her i Byen.

Frederik Bagger Beuthen, St. 1785. Blev først Præst i Kullerup, er nu i Slambye. ²²⁵⁾

Frederik Meier, Son af Pr. Lieutn. Meier; er Skole-Lærer i Odense.

Nicolai Hølvad Tegdø, nu Sogne-Præst til Feldballe og Nørager i Aarhuis Stift; Faderen Godes-Eier i Sydland.

²²⁴⁾ Næverups L. Lex. S. 83.84. Han stiftede i Odense et saa kaldet Medicinal-Fond til trængende Syges Understøt-telse med Legemidler. Et ved Venners Sammenstud bekræftet sunde Mindesmærke over ham findes paa Odense Byes Kirkegaard uden Vesterport.

²²⁵⁾ Giesling J. L. 2 D. 2 Bd. S. 195. Er gift med en Øster af Henrik Steffens.

Hans Holt, en Son af Skipper O. Holt i Nyborg; St. 1786, nu Degen i Hesselager ^{**6)}.

Hans Peter Vilhjelm, en Vorgermands Son fra Faaborg; er Sogne-Præst til Snsøe og Stoense paa Langeland.

Villads Lange, St. 1787; Faderen Cancellieraad Lange til Ørbækunde; er Præst i Ørbel.

Ignatius Becker, født i Eger i Norge, hvor hans Fader var Glassfiber og siden Glashandler; blev 1779 sendt ned her til Byen og sat i Skolen, hvorfra han 1788 blev Student, og ved første Examen erholdt den af Raadmand Justitsraad P. Thomsen da udsatte Flitsigheds-Beleuning (Skue-Pengen for Indfødsretten i Sølv) for Nyborg Skoles Candidater. Blev 1799 residerende Capellan for Strandbye, Bjørnsholm og Malle Menigheder i Viborg Stift. Sit Lernet har han selv beskrevet S. 274 i Anmerkningerne til den af ham udgivne gamle Dagbog fra det 16-18de Aarhundrede. Myerups L. L. S. 49.

Johannes Paulin Clausen, St. f. A. Faderen Præst i Svanninge. Blev først Skibe-Præst, siden Sogne-Præst til Stubbekloping og Maglebrænde paa Falster. 1800 Doctor Theologiae i Göttingen, og nok omrent ved samme Tid Medlem af det norske Videnskabernes Selskab. Var derefter Præst til Øster-Egitsborg

---

**6) Erholdt for nogle Aar siden af Gyens Stifts patriotiske Selskab som Agtelses-Tegn et Sølv-Bæger med Indskrift: For Lid i at anføre Ungdommen til nyttig Virksomhed. Har forslæft mig en Deel af de her meddelte Erfaringer om de af Mag. Ternse dimitterede Discipler.

i Sjælstrand, da han 1821 blev valgt til Sogne-Præst i Assens, men døde inden han havde tilstraad dette Kald. ¹¹⁷⁾)

Bugislaus Mathiesen. Faderen var Ribemand Mathias Burla eller Bugislaus. ¹¹⁸⁾ Et. 1789; nu Præst i Gudme.

---

¹¹⁷⁾ Myerup S. 123. Khvns Literatur-Tidende 1821. Han var en duelig Mand, men hans Hæftighed indvirkede ham i adskillige Pennefeider, i hvilke han har udgivet nogle flere Stridskrivter end de hos Myerup anførte, f. Ex Anmærkningerne til Prof. P. E. Müllers Berigtigheder i Khvns Skilderie No. 64. Khvn. 1809. 8. — Præsten Mr. Dalhof satte i de offentlige Tidender følgende Grav-
Vers over ham:

Manibus Dóct. Theol. Joh. Clausen sacrum.
O mihi contingat justas cohíbere querelas,
Dum tumulo seruum neco, beate, tuo!
Nec flores deerunt, sat enim tua cura fovebat,
Si modo non nullos plectat inepta manus.
Muneribus sacris quis te solertior atque
Dignior est functus, quis meliore fide?
Finxerat Eusebie tibi mentem, Svada loqulam,
Ingenuos mores Pieridesque sacrae.
Mitis eras conjux, pater optimus, æquus amicus,
Fraudis et infidæ servidus hostis eras.
Tù coetus canta fugiebas mente frequentes,
In paucis lætis lætus amansque joci.
Semper eras comis, semper studioque juvandi
Ardebas, vires quâ valueris, pio.
Hinc misere tristes multi tua funera desflent,
Duroque servabunt vulnera corde diu.
Quinque panegyrici gravium pietate virorum
Hinc visi exsequias sunt celebrare tuas.
O dilecte! Tibi condignum sit modo sertum,
Quod gemitus inter nexit amica manus!

P. Dalhof.

¹¹⁸⁾ Riisbriggs Fortale til Øvers. af Diogenes Laertius. Kh. 1812, 1ste B. S. XXVII.

Lars Møller Juul; Faderen Røbmand i Skive;
blev Præst i Sydland.

Moreen Nielsen. En Søn af Byeskriver Niels
sen i Nyborg; blev Præst i Sjælland.

Frands Trolle Bertelsen. St. 1790. Nu
Præst til Hygom,¹¹⁹⁾ i Ribe Stift. Hans Fader var
Rammerraad Bertelsen i Assens.

Jacob Hansen. St. f. A.; nu Gods-Eier i Syd-
land.

Niels Seierlev Stephansen. Glev Sogne-Præst
til Lisplinge i Laurvigens Provstie i Norge. Faderen
Brygger i Kbhvn.

Jacob Aal. St. 1791. Var tilligemed en Broder i
Mag. Tornoes Huns. Fad. Røbmand i Porsgrund i Norge.
Tog Attestats i Kbhvn., og reisde siden udenlands, hvor
han paa Mineralogiens Studium opholdt sig i Göttingen
og Freiberg; er nu Eier af Næs Jernværk, Ridder af
Dannebroge, bekjent Naturkyndig og Forfatter¹²⁰⁾.

Mathias Hastrup Borneman. Faderen Gods-
Eier i Sydland. Var først blevet undervist af den foran
(S. 62) nævnte Anders Larsen Skonning, da Capellan

¹¹⁹⁾ Navnet skrives både Hygom og Hygum; ligesaa Engom
o. fl. Det er den gamle Dativ. plural. Endelse med un-
derforstaet Preposition å, hvis Brug ved Stednavne-
er oplyst i Næsts islandiske Sproglære (Kh. 1811) S. 210,
og Verlaufs Udg. af Batnsdæla Saga, S. 63.

¹²⁰⁾ Myrup, S. 2, hvor hans Skrivter erpregnes. Haub-
manns Reise durch Skandinavien, 2den Deel, Gott.
1812, S. 127 og 170, han har besølet Batnsdæla
og Finnbeaga Saga udgivet ved Verlauf. Kh. 1812. 4.

i Skive; som siden var i Skolen, hvorfra han gik til Højskolen 1791. Udmærket til Examen artium. Er nu Dr. og Professor juris i København ¹²¹⁾.

Erik From, Præst først til Norup, nu til St. Hans Kirke i Odense. Hans Fader var Degen.

Jens Strarup. St. 1792; født i Piils Huse her ved Nyborg. Var som Student Lærer i Skouboes Institut i Kbhvn., og er nu Præst til Hoirup i Hvidding Herred i Jydsland.

Henningsen Jensen. St. f. A. Er nu Sognepræst til Soderup og Eskildstrup i Sjælland, Ridder af Dannebrog.

Niels Hofman. St. 1793 med Udmærkelse. Nu Herre til Hofmansgave; berømt Botaniker, der paa denne Videnskab har bereist adskillige fremmede Lande ¹²²⁾.

Christoffer Otto Andreesen. ¹²³⁾ Var som Student Huslærer hos Major Aagaard i Kbhvn., og

---

¹²¹⁾ Myerup S. 81. Hans af ham selv forfattede Længets bestrielse findes i: Acta solennia, quibus festam ad regnum inaugurationem Regis Frederici VI et Reginæ 1815 celebrabat Univ. reg. havniensis; pag. 28. Et Digt af ham om Bu hls Hestedaad i Kh. Skilderie 1811.

¹²²⁾ Myerup S. 257. Har paa sit Gods inddæmmet en Strækning Land fra Havet. Om de derpaa fremværende Planter har han givet Underteeling i Tidsskrift for Naturvidenskaberne 1822, 1ste og 5te Heste.

¹²³⁾ Myerup Lit. Lex. S. 17. Kh. Lit. Tidende 1812, S. 400. — I Myerups Lex. samme steds anføres ogsaa Professor C. S. Andreesen, nu Sognepræst i Kiereminde, som Student fra Nyborg Skole. Men det er en Feiltagelse; han er Student fra Helsingør Skole, dimitteret af Jacob Baden.

Lærer i Skouboes Skole. Har siden været Præst i Søllinge, hvor hans Præstegaard med en god Bogsamling uheldigen afbrændte for ham 1813, derefter i Vægense Klostret, og er nu siden 1822 residerende Capellan og Hospitals-Præst i Randers.

Johan Buschmann. Var i mange Aar Sproglæser i København; blev 1823 Præst ved Frederiks Hospital.

Jacob Hee. St. 1794; findes foran S. 33 og 35 blandt Skolens Hørere og Adjuncter.

Ole Bierre. St. 1797. Son af afg. Provst Bierre, Sogne-Præst i Vindinge; er Præst til Huseby i Læaland.

Christian Gyldenbal, St. 1799, Broderson af den bekjendte Boghandler i Hovedstaden; er Sogne-Præst til Sønder-Højerup og Giesfelev her i Fyen.

Brodrene Nicolai Frederik Sørensen ¹²⁴⁾, St. 1800, nu Sogne-Præst i Vejle og Vester-Egitsborg i Sjælland; Søren Sørensen, St. 1801, Præst til St. Peders Kirkes Sogn ¹²⁵⁾ paa Bornholm; og Mathias Sørensen, St. 1814, død 1822 som Præst til Munke-Biergby og Bromme i Sjælland; Sonner af nu afdøde Hældbereder P. Sørensen i Nyborg, en af Byens eligerede Borgere.

Daniel Frøedenreich. St. 1804, og udmarket til første Examen, tog theologisk Embeds-Examen med egregie 1807; (Eng. Ann. 1807, 2, S. 250) er nu Sogne-Præst til Engom ved Veile.

---

¹²⁴⁾ Nyherup S. 596.

¹²⁵⁾ kaldes i daglig Tale Pedersker Sogn. Skovgaards Bornholms Beskrivelse S. 277 ff.

Johan Bek, nu Præst til Ørslev i Sjælland; og Ole Cosmus Bek, Præst til Agersø og Omse.

Hans Henrik Bondo, nu Præst paa Avernakø; Hans Seest Holm (først undervist i Odense Skole), Capellan hos Amtsprovsten i Søer Amt, nu Præst til Munkeboe; og Frederik Selmer, Præst paa Sletten, blevet Studenter her fra Skolen 1805.

Jacob Engelsted. Son af afd. Gods-Eier Justitsraad Engelsted til Rørbæk; er Cancelliergård og Registrator i det danske Cancellie.

Niels Fisker, Son af afd. Organist Fisker her i Byen. Dette haabgsfulde unge Menneske, fordelagtig beskient i Kbhvn ogsaa som en fortrolig Elaveerspiller, fik det Lod at falde for sit Fædreland, da han tillsigemed nogle andre Studenter under Hovedstadens Bombardering af Engelsanderne 1807 dræbdes af de fiendtlige Bomber Matten mellem den 2den og 3die Septbr. paa Volden ved Nørre-Port, hvor Studenter-Corpset havde Post. ¹²⁶⁾ Dulce et decorum est pro patria mori!

Povel Lemming. Son af den foran (S. 63) nævnte Transportforvalter Søren Lemming. Denne hæderlige unge Mand, af hvem Staten og Videnskaberne havde Grund til at love sig saa saare meget, bortrykkedes ligesaa uventet som sorgeligen i den seireste Alder. Han var født d. 26 Octbr. 1792, gik i Skolen her, og blev 1809 af Dr. Thorlacius dimitteret til Universitetet, hvop

---

¹²⁶⁾ Engelstoft Annaler 1807, 2, S. 509, 292 og 326 №. 86.
Om den Fyrighed og Iver, hvormed Studenterne 1807 ligesom tilforn ved lignende Lejligheder grebe til Vaa-
ben til Byens og Landets Forsvar, meddeler samme
Tidskrift smukke Efterretninger.

han blev udmærket til 1ste og siden ligeledes til 2den Examens; laae som Student paa Valkendorfs Collegium, og tog 1815 Attestats med Charakteren Laudabilis et quidem imprimis egregie. Lagde sig imidlertid fortinlig efter de østerlandstke Sprog som og de øvrige til Saerd Indsigt i Theologien fornødne Videnskaber; af de arabiske Haandskrifter paa Kongens Bibliothek, bearbeidede han eet, og udgav det med Oversættelse som Doctor-Dissputats. Tog Doctor-Graden i Philosophien 1817, og tilstraadde derpaa en Saerd Udenlandsreise, hvortil han, foruden kongeligt Stipendium, havde Undersættelse af Videnskabernes store Beskytter og saa Manges Belgisrer: Geheimraad Bulow til Sandrumgaard. Paar denne Reise besøgte han Thysland, Helvetien, Frankrig, og drog derpaa til Spanien for at benytte den i Escorial værende Bogsamlings østerlandstke Haandskrifter; men blev under sit Ophold i Madrid ved Døden borttrykket 1819, til stor Sorg for Enhver, som kændte hans opvalte og høitstræbende Aand!

Manibus date lilia plenis:

Purpureos spargam flores, ... et fungar inani
Munere. 127)

127) (Virg. Æn. VI, lin.) Myerup L. L. S. 342 og 111. Engelst. Annaler, 1819, 2, S. 233; 1810, 2, 227 = 8. J. Müller, Mit theolog. Bibl. 3 D. S. 247. breve fra hans Udenlandsreise findes i Myerups Magazin for Reise-Jagttagelser. Et suult Afskeds-Digt til ham af Ingemann, da de skildtes ad i Paris, findes i Ingemanns Reise-Lyre, 1ste Deel, S. 128. — Om hans Ophold i Spanien og Død meddelde Stats-Tidenden i Dec. 1819 saaledes Efterretning:

„Fra Madrid haves i en Skrivelse af 1 Nov. følgende høist sorgelige Efterretning. Den unge danske

Lars Schisdtæ. Faderen død som Præst i Snedø
paa Langeland. Dimmeredes af Rektor Munthe 1811,

Ærde Dr. phil. Pouls Lemming, som i 22 Åar
havde rejst i Udlændet for at foregå sine theologiske
Kundskaber, og som især i de østerlandske Sprøge havde
erhvervet sig sieldne Indsigter, er død. Efter at han
et Par Maaneder havde opholdt sig paa Escorial for
at benytte de der værende literaire Slatte, vendte han
i Octobers Begyndelse tilbage til Madrid for til Søes
at reise til Italien. Omrent 8 Dage efter sin Un-
kønft død, foltie han nu og da Smerte i Hoved og
Mave, hvilket den 16 Oct. nødte ham til at gaae til
Sengs og lade kalde en hvidig Læge. Kort efter paaf-
kom ham en Afskræftelsesstilstand, som efter 4 Dage
gik over til Bevidstløshed. Den danske Minister ved
det spanske Høf, Grev von Dernath, foranledigede strax
en Consultation af endnu twende Læger, blandt hvilke
den ene var den næst agtede i Madrid. De billigebede
aldeles den brugte Behandling af Sygdommen, og
alle 3 vare enige i at ansee den for en Nerve-Galde-
feber. De anvendte Midler blevne uden Virkning.
Under vedvarende Afskræftelse og Slørhed tiltog Syg-
dommen, indtil Døden endelig paafolgde efter 12 Da-
ges Sygeleie d. 28 Oct. 1819. Af den spanske Fa-
milie, hos hvilken Lemming boede, og hvis Kierlig-
hed han i høieste Grad havde vundet, nød han den
velvilligste og omhyggeligste Pleje; Legations-Secre-
tairen Kammerjunker Morgenstierne var næsten bestan-
dig hos ham; og Intet blev forsømt, hvad der kunde
bidrage til at redde hans Liv; men Alt var forgit-
tes. Opholdet i Escorial og alt for anstrengt Arbeide
under dette synes at have lagt Spiret til denne saa
farlige Svaghed. Det er ikke muligt at være mere
elset og agtet end den Afsødse. Munkene i Escorial
give ham en lige saa udeelt som ualmindelig Berøm-
melse. Alle Madrids Ærde interesserede sig sørdeles

og blev udmærket.¹²⁸⁾) Et holdt ligeledes Udmærkelse til Attestats 1817, og for Dømisprædiken. Læse paa

for denne unge Mand, der forbundt siedne Indsigter med det edleste Hjerte og den elskværdigste Besedenhed. Hans samtlige Papirer har den danske Minister ladet bringe til sig, for saasart Leiligheden tillader det, at befordre dem til Danmark. — Alle der kende den Alfedede og vidste, hvad han allerede som Videnskabsmand var, og hvad man af ham med Sikkerhed kunde vente til Hæder og Myte for Hædrenelandet, ville vist med dyb Bevægelse lægge denne fra Kundiabernes og Hierets Side lige agtværdige Englingz for tildelige Werthang, hvorved det Offentlige har lidt et ikke saa let eftersigligt Tab.«

Hans høitelske academiske Lærer Statsraad Dr. Th. Thorlacius M. a. D. satte i de offentlige Tider ved dette smukke og hjerligse Ørge: Digt over ham:

In funere Pauli Lemmingi, Dris Philos.
† 28. Octobr. 1819.

Horte Matritensis, Lemmingi qui tegis ossa

Dilecti juvenis, molliter illa fove.

Accipito lacrymas, lugens quas Dania mittit,

In busto pingas hunc titulumque precor;

„Conditur in tumulo patriæ spes magna, suorum

Deliciae, Hispanæ (qvæ hospita) gentis amor.

Quinis hic lustris vix dum tres addidit annos,

Doctrinâ, studiis, notitiisque senex.

Mens erat erecti capiens, altissima spitas,

Sollicitis curis sobria, culta, sagax.

Trans Pyrenæos, inductus amore sciendi,

Dum tendit, fatis fungitur ille suis.

Ingenium mago castum, animamque haø candidiorum,

Moltius et pectus, nullibi terra tulit.«

Balkendorffs Collegium; og var 1817 Respondens ved Dr. Fabers Disputats. Underviser nu i Kbhv i de gamle Sprog og manuducerer til Embeds-Examen.

Morits Gotthold Krug. St. 1812; udmærket til 2den Examen; tog Attestats 1816 med bedste Characterer, og fik for Dimisprædiken admodum laudabilis. Blev derpaa Lærer ved den lærde Skole i Nakskov, og 1820 efter sin Fader Præst for Gielsted og Rørup Menigheder i Syen.¹²⁹⁾

Andreas Ammentorp Sørensen. St. 1814. Faderen var Jens Sørensen, Præst til Stadager paa Falster. Et Sogne-Præst for Duurup og Tøndering Menigheder i Salling Land. Hans Broder Hans Christian Sørensen, en haabesfuld Yngling, døde som Discipel i Skolen.¹³⁰⁾

Morten Oxenbøll. En Søn af Ribbmand Oxenbøll her i Syen. Han udgik af Skolens øverste Classe

---

Ludere in humanis divina potentia rebus
Dicitur; haud iudit, sed sapit ultra hominem.
Coelum adiens, Lemminge! Tuis heu linquis
acerbum
Luctum, quem pietas sola diesque levant.
Moestissimus posuit
B. Thorlacius.

¹²⁹⁾ Den smukke Tale til ham og Medstuderende ved Optagelsen til academiske Borgere, af Thorlacius, findes i Thorlacii opuscula academica, IV, p. 170. Jevns. Eng. Ann. 1811, 2, S. 206 Bil. 2, Lit. E; og S. 219; J. Møller N. th. B. 3, S. 255.

¹³⁰⁾ Eng. Ann. 1813, S. 261. 1812, S. 260, IV.

¹³⁰⁾ Engelstofts Ann. 1812, S. 104. Hempels Avis s. N.

ved Rector Munthes Død i Marts 1814, og blev der-
efter privat underviist af mig i Odense, indtil han i Octbr.
s. A. gik til Universitetet. Tog siden latinist-juridisk Em-
beds-Examen med bedste Character; og er nu Auditeur og
Regiments-Qvartermester ved jydske Dragoner.

Hans Erik Colding, Adjunct ved Herlufsholm
Skole, ¹⁸¹¹) Gebhard Helm, Præst til Langaar,
Martin Reenberg Meldal, Præst til Lysabbel paa
Als, og Holger Vilhelm Nyholm, Præst til Valløe-
Bye i Sjælland, høre og til denne Skoles Fostersonner,
men fuldendte deres Skole-Studier, sidstnævnte i Nykis-
bing; de andre i Odense Skole.

Disse og flere have da her erholdt Underviistung og
videnskabelig Dannelse. Ogsaa denne Skole har saaledes
skænket Fædrelandet ikke saa duelige Mænd, af
hvilke en Deel have erholdt et saare hæderligt Navn.
Gid disse Monster stedse maa anspore Ungdommen til
Esterlignelse!

Mange af dem, ja de fleste, fødtes under lave Tag,
opdroges tildeels ^{med} trange Raar, og maatte ned Be-
sværighed arbeide sig frem; men overvandt de udvortes
hindringer. Saa meget formaaer ørlig Flid og en kras-
sig Willie, naar Alstyren giver Besignelse. Lykkelig den
Unge, som tidlig lorde Guds frygt, Arbeidsomhed og Orden!

Fortes creantur sortibus et bonis,
Doctrina sed vim promovet insitam,
Rectique cultus pectora roborant.

---

¹⁸¹¹) J. Møller, N. th. V. 3. S. 260; Melchior Herlufsh.
Beskriv. S. 503.

§ 5. Om Skolens Belgierere.

Uden de fornødne Indtegter, til deraf at kunne udrede Lærernes Lønning og andre nødvendige Udgifter, kan en Skole ikke bestaae; og uden nogen Understøttelse falder det den fattige — men denne er ofte juft den ordentlige og flittige — til Studering oplagte Ungling vanskeligt, eller bliver ham umueligt, at næae sit Maal paa den videnskabelige Bane. Hvilig ere da de Ædle at love, som med Sands for Videnskabernes Verd og høit Begreb om deres Vigtighed have, især i Fortiden, ligesom kappedes om at berige disse Stiftelser for boglig Konst saaledes, at baade duelige Lærere kunne lønnes og trængende Lærlinger understøttes. Saadan priselig Tænkemaade, saadan Weldaad, mod disse som mod andre Stiftelser, kan, især nuomtide, da sleg Goddædighed er blevet sjeldnere og Tidernes Tryk føles haardere, ikke nok paaskionnes. Mange garnirige Indretninger i Fædrelandet kunde nu end ikke bestaae ellers vedligeholdes, om Forsædrene ikke saa runderlig havde bidraget dertil.

Vor Skole har havt den Lykke at tælle Mange, hvis danske Hjerte rørdes ved Ungdommens Trang, og hvis Garnelyst bød dem række den en hjelpende Haand. Vore høilovlige Konger have med kongelig Rundhed bezaget og understøttet dem; andre Belgierere have traadt i deres Spor og fierlig ofret større og mindre Gaver. I taknemmelig Erindring vil den stedse bevare disse Belgiereres Navne, om hvis Gavnildhed her i Korthed skal gives Underretning.

Blandt denne Skoles Belgierere maa først og fremmest nævnes Danner-Kongerne, høilovlig Thukonmelle: Christian d. Tredie, Frederik d. Anden, Christ-

stian d. Siette; og vor nu regierende allernaadigste Konge. Kong Christian d. 3die, under hvem Skolen fornhyedes (S. 5) og fik sin egen Bygning, ¹³²⁾ skænkede ved Fundats af 1555 noget Bøndergods og Jordskylde af nogle Gaarde i Byen til Kirken, „al Renten at forvendes til Kirkens og Skolens Behov og Ophold.“ Deraf erholdt Skolemesteren aarlig 3 Tdr. Byg, 14 Mbd. 5 ff. i Penge, samt 8 Mark Jordskylde; og 2de Hørere hver 5 Mbd. ¹³³⁾ — Kong Frederik den 2den tillagde 1572 Kirken 3 Bøndergaarde og Jordskylde af en Gaard her i Byen, af St. Giertruds Gildes Gods i Nyborg, imod „hvert Aar til evig Tid deraf at give 300 Bager-Brod, 2 Sider Fles, og 1 Td. Øl, at uddeles til fattige Peblinger og fattige Folk udi Nyborg;“ ¹³⁴⁾ samme Konge befalede og denne med andre Skoler at forbedres ved de omliggende Degnekald (S. 5:6), hvorfor og Hørerne oppebare Degne-Korn af Vindinge, Aunslev og Frørup Sogne (Thuras Valvæ); og kort før sin Død skænkede Kongen ved Gave-Brev fra Anderskov af 8de Juni 1587 „paa det herefter des skælligere vellerde og duelige Personer maa blive forordnet til Skolemester og Hørere udi Skolen, som Ungdommen i god Optugtelse og Lære vel kunne fremdrage til Guds Ære og den christen Menighed til Bedste“ af Kronens Part af Tienden i Øster-

¹³²⁾ At Skolen og dens Bygning siden af høisal. Kong Christian d. 4de blev udvidet, findes foran S. 8.

¹³³⁾ Alle de Indtægter, som Skolens Lærere tilførn selv oppebare, indflyde nu, da disse samtlige have fast Pengebon, (S. 58), i Skolens Cassé. — Hofmans Fundatser, Vte Zone (1ste Deel om Fyen) S. 455 og 447 ff.

¹³⁴⁾ Heraf har Skolen nu aarlig i Penge 5 Mbd, 32 ff. Sglv. 6

Særeninge, Frørup, Ferritslev, Skjellerup, Ellested, Søllinge og Hellerup Sogne omtr. 3 Læster Korn aarlig 1³⁵); hvilken betydelige Kongelige Gave siden blev Rectors og Høvneres vigtigste Indtægtskilde. — Da de mange smaae latinske Skoler under K. Christian d. 6te 1739 nedlagdes, blevet deres Midler fordelede til andre; denne Skole erholdt da en Deel af Assens, Bogense, Riereminde og Middelfart Skolers Indtægter, dog, forsaavidt det var Legater til Disciplene, med den Bestemmelse, at Børn fra disse Stæder og Omegn skulde have fortrinlig Adgang til at nyde dem. Dette forbedrede især Rectors Løn, som fik Indtægten af det til Rektor i Assens af K. Christian d. 3die 1554 henlagte Vicarie-Gods, der efter Hofmans Fund. ans. St. S. 445 udgjorde omt. 27 Tønder Hartkorn; hvilket Jorde-Gods siden er blevet borsolgt og gjort i Penge. — Men med særdeles Tak nemmehed maa blandt Skolens kongelige Belgisrere nævnes hs. M. Kong Frederik den Siette, under hvem den (foruden den nye og velindrettede Skoles Bygning med Bolig for tre Lærere, Bogsamlingens betydelige Forøgelse, og andre Forbedringer) har ved det almindelige Skole-Fond 1³⁶) haft en saa bety:

-
- ¹³⁵) Uddredes nu fra vedk. Herregårde, der have Kongetiden, med i Alt 30 Edr. 6 Skp. i Fdk. Rug, 52 Edr. 5 Skp. 2 Fdk. Wyg, og 33 Edr. 6 Skp. Ha v're, der betales med Penge efter hvert Års Capitels-Taxt. I Fundatsens Slutning tilfører Kongen: »Dog ville vi herudinden Os og Vore Efterkommere Konger freit forbeholder have herom at giøre og lade, forandre og forordne, eftersom tilfaldendes Lejlighed kan foraarsage.“ Hofman S. 448. Pontopp. Annal. 3, S. 511. Thuras Valvæ (Ms.) S. 318.
- ¹³⁶) Om denne høist vigtige Indretning see Univ. og Sk. Ann. 1807, 2. S. 332, hvor saare velsigrende dette

desig Hjælp i de store aarlige Tilskud, ¹³⁷⁾ at den ei
alene kan udrede de anseelige Udgivter, men endog hidtil
har kunnet tildele Vorlingerne, ved de aarlig bevilgede
Stipendier, ¹³⁸⁾ en Understøttelse, langt større end
hvad der havde kunnet udredes af de Legater, der ere
denne Skole tillagte af Private. ¹³⁹⁾

Fond's Oprettelse har været, og hvad der ved det er
blevet muligt at udrette for Skolerne, vil i Tiden
en almindelig Skole-Historie lægge for Dagen, og
prise de Mænds Viisdom, som lagde Planen dertil
og samvittighedsfuld udførde den. Skolerne have des-
ved erholdt et højt betydeligt Hjælpe-Fond, uden at
dog nogen enkelt Skole har mistet af sine Ejerdomme
og Indtøgtsfilder, eller af Privates Legater, hvilke
fidste ei alene ere anvendte efter Givernes Willie, men
endog større Hjælp tildeelt de trængende Vorlinger.

¹³⁷⁾ Disse Tilskud have i de 6 Aar 1816-21 udgjort over
20,000 Rbd. Sedler.

¹³⁸⁾ Den aarlige Uddeling eller saa kaldede Distributus til
Disciplerne her i Skolen under den gamle Indretning
findes i Aarene 1796 og følgende at have udgiort omtr.
220 til 250 Rbd., hvilket vist nok allerede var en an-
seelig Hjælp. For Aaret 1821 derimod udgjorde de de
trængende Discipler tilstaede Stipendier 429 Rbd.
Sølv eller 525 Rbd. Sedler (foruden hvad der uddeles
af Wagers Legatum). — Skulde Nogen være af den
Menigh, at den offentlige Understøttelse nu, da de
Studerendes Tal saa meget tiltager, er mindre fornø-
den; den kan dog ikke nægtes at have gavnat saare
meget, og afhulpet mangen fattig Ynglings Trang,
som ellers vilde have været tabt for Videnskaberne.

¹³⁹⁾ Stipendierne i Skolerne, deres Grader og Størrelse,
samt Maaden, hvorpaa de skulle uddeles, er bestemt
ved Skole-Forordn. §§ 74:83 og 125 (ievnf. Etatsraad
Engelstofts Esterretninger om Univers. og Skoler,
1823, 1. h. S. 104:110). Stipendierne (hvoraf for

Skolens andre Velgjøtere og de af dem stiftede Legater ere følgende:

i. Johan Friis til Hesselager, Danmarks Riges Canceller, og sin Tids store Forsværmer af boglig Konst, ¹⁴⁰⁾ har ved Gave-Brev af 1554 tillagt Skolen Indtægten af 2 Gaarde, den ene i Sulkendorup den anden Damsgaardden kaldet, som tilforn havde ligget til St. Nicolai Alter i Vor Frue Capel i Nyborg, „paa det at det Gods, som laae til samme Alter, maatte fremdeles blive til Guds Dieneste, og at de Fattige, som ville gaae til Skole, ikke skulle besværes med nogen Udgift til Skolemesterne og

---

Nesten en Deel skal opstægges til hielp ved Universitetet) bevilges for et Skole-Aar, fra 1ste Octbr. til sidste Sepibr.; Udbetalingen seer dog ikke i Skole-Aarets Begyndelse men først i Lovbet. af Aaret, nemlig den halve Deel ved Paase, den anden halve Deel ved Mikkelidags Tider; dette har den gavnlige Folge, at Disciplerne ved Afgangen til Højskolen, da de gierne behøve det mest, erholde en saa meget betydeligere hielp, nemlig, foruden $\frac{1}{2}$ af Oplagspengene, $\frac{1}{2}$ Aars Stipendier. Tidligere hielp kan dog efter § 77 under overordentlige Omstændigheder bevilges. Viselig bestemmer Forordn., at der hvært Aar (efter den offentl. Examen) skal gøres nye Forslag om Stipendier; den Dovne og Usædelige kan da udelukkes fra den hielp, som kun er den Flittige og Sædelige forbeholdet. Den blotte Udgang til, endog for (den saare ringe) Betaling, at tage Deel i Skole-Undervisningen, er allerede en Besigheering, som kun sædeligt Forhold og nogenlunde Anlæg bør give Ret til at beholde.

¹⁴⁰⁾ Det er ham, der ræddede Kong Frederik d. 2den at indrette Klosteret i Kbhvn til fattige Studenters Bepræsning, og er Stifter af de Frisers Stipendum ved Universitetet. Om hans Fortjenester ses Hofmans Esterretninger om danske Adelsmænd, i. D. S. 22, hvor og hans Billeder findes.

Locaterne;“ og skal, hedder det, „Renten af samme Gods skiftes imellem Skolemesteren og Locaterne, saa at Skolemesteren fanger de to Parter og Locaterne, hvad heller der er een eller flere, den tredie Part.“ Herlig: heden blev forbeholdet Hesselager Gaard, men ligger nu til Holkenhavn, hvorfra den aarlige Afgift til Skolen svares. — End videre har samme Canceller Johan Friis tillagt Skolen aarlig „til fattige Pæblingers Underholdning 24 Mark danske gammel Mønt,“ hvilke Penge hans Brodersen Niels Friis og senere dennes Sonneson Niels Friis til Ørbeklunde have givet deres Forstkrivning paa at svare med 8 Rd. aarlig. ¹⁴¹⁾ Disse 8 Rd. anvendtes fordom til Klæde til Skolebørnene. — Af dette Legat er ved Renternes Udeblivelse fra 1648 til 1665, som siden paa een Gang betalbes, dannet en rentebærende Hovedstol paa 120 Rd. ¹⁴²⁾

2. Christoffer Valkendorf til Glorup har 1596, „Gud almægtigste til Lov Priis og Ære, og fattige Skole-Pæbler til christelig Lærdom og Optugtelse,“ givet til Skolen Landgielden af 3 Bøndergaarde, imod at to af Lærlingerne skulde paa Høitidsdagene hielpe Degnen i Svindinge at syuge, m. v. (See S. 6:7). Landgielden var: af en Gaard i Revsvindinge 2 Pund Korn og en Fierding Smør, af en Gaard i Ørendrup 1 Pund Byg, og af en Gaard i Svindinge 1 Pund Byg eller

¹⁴¹⁾ De erlagges af Ørbeklunde Gaards Eier med 8 Rd. S. aarlig, hver Misselsdag. Hofmans Fund. V. S. 472 ff.

¹⁴²⁾ Af disse 120 Rd. gik 1813 ved Penge:Forandringen 66 Rd. 24 S. over til samme Sum i Rd. S., og 55 Rd. 32 S. ved Omskrivning til 34 Rd. 64 S. S.

en feed Koe, „hvilket Bonden helst vil“; anvendtes for dum til Skole-Klæder. ¹⁴³⁾

3. Frue Karen Skram sal. Laurids Brokkenhuses til Egeskov har 1605 skænket 500 „gode uforfalskede Rigsdaaler, de 300 Rd. til Skole-Pæblinger, de 200 Rd. til Hunsarne.“ Da denne Sum ikke var betalt i hendes Levetid, blev 1635 efter hendes Død Borgemeister og Raad i Nyborg paa de Fattiges og Skolens Begne i Erstatning for Hovedstol og Renter udlagt og tilskabet et Huus i Vantinge og en Mølle i Baag Hær red. Dette Huus og Møllen med tilliggende blev igjen 1640 afhændet til Jørgen Brahe til Hvedholm, Hovideemand paa Hagenstov Slot; og Skolen har deraf erholt for sin Part 406 Rd. 4 Mk., hvoraf ved et utilstrækkeligt Pant er tabt 17 Rd. 39 ff., igien 389 Rd. 52 ff., som dette Legat siden har udgiort. ¹⁴⁴⁾

---

143). Om dette og følgende Legater: Hofmans Fund. V, S. 475 ff. Af de 2 Gaarde i Prendrup og Svindinge svares endnu aarlig 6 Edr. Byg; af den i Neosvindinge derimod, som alt i Hofmans Tid stod tilbage med Afgiften, er i mange Aar kun svaret 5 Edr. 2 Skpr. Byg og intet Smør, uden at nogen Alarsag til denne Formindskelse findes i de Møgningsbøger, som nu haves. Dette Legat er nu altsaa aarlig i Alt 11 Edr. 2 Skpr. Byg, hvoraf de 6 Edr. svares fra Glogrup og Resten fra Juulstov, og betales med Penge efter hvert Alars Capitels-Taxt.

144) Af dette Beløb er 256 Rd. 64 ff. i 1813 gaaet over til samme Sum i Mbp. S. De øvrige 132 Rd. 67 ff. ere indbefattede under Skolens Midler i Almindelighed.

Skolens samtlige paa Mente udestaaende Penge (Legaterne indbefattet) udgjorde før Penge-Forandringen 19,217 Rd.; nemlig af Legaterne 2609 Rd. 15 ff., Skolens Overstud for adskillige Aar, som var oplagt

4. Frue Margrethe Høeg sal. Christen Quibous til Norbek Gaard har 1614 givet til fattige Skole-Børn 100 „enkende“ (o: Species) Rigsdaler, som er anset i Regnskaberne med 111 Rd., ventelig ved Tillæg af Opgield for Forskielen mellem enkende Rigsdaler og anden (courant) Rent. ¹⁴⁵⁾

5. Peder Nielsen, Borgemester og Tolder i Nyborg, har 1639, „da det er christeligt og lovligt, at de Fattige og Vedtørvtige ikke forglemmes udaf den Velsignelse, Gud haver Mennissen med forleenet,“ givet (foruden Mere til Byens Fattige) to hundrede slette Daler,

---

og gjort frugtbringende 1112 Rd. 1 f., og de nedlagte Skolers denne tillagte Legater og andre Midler, iberegnet Beløbet af de (S. 78) bortsolgte Jorder ved Assens, 6495 Rd. 80 f. Af disse 10217 Rd. gif ved Pengesforandringen 6683 Rd. 64 f. over til samme Beløb i Nbp. S. (deraf 300 Nbd. i kongelige Obligationer), og 3535 Rd. 32 f. omføres efter forsikellige Coursforhold til 1094 Nbd. 64 f. Deraf er senere i 1817 en Sum af 666 Nbd. 64 f. Sølv indbefatst og udsat i Navne-Værdie med 1250 Nbd. Sæder. Skolens rentebærende Capitaler (som saaledes nu tilsammen udgjøre 7111 Nbd. 64 f. Sølv og 1250 Nbd. N. V.) være altsaa ved under Krigen at indbetales under ufordeelagtig Cours og derefter at omføres efter Pengenes Værd paa den Tid, de sidst udsattes, i det Hele nedsatte omrent til 76 P.C. I Forhold herefter maatte da Beløbet i Nbp. S. beregnes af de Legat-Capitaler, som, uden at være førstikt udsatte, ere indbefattede under Skolens Midler i Allmindelighed, naar Man vilde udregne, hvor stort Beløbet af Skolens Legater i Pengen nu kan ansees for at være i det Hele. Legaterne fra de nedlagte Skoler maatte paa lige Maade regnes med.

¹⁴⁴⁾ Heraf er 66 Rd. 4 Mk. omføret til 61 Nbd. 2 Mk. Sølv; Resten 44 Rd. 2 Mk. indbefattet under Sto:

„som der skal kibes Klæde for til tvende Skole-Børn og det udi Klæder lade sye og fuldfærdige, saavidt Renten kan tilstække.“ ¹⁴⁶⁾

6. Oberst-Lieutenant Jørgen Møller har 1644 (foruden hans Gave til denne Byes og Vindinge Sogns Fattige) „af velberaad Hue, Gud til Øre og de Fattige til en Nød-Hjelp“ skænket 400 Rd., hvis Rente skal uddeles „til 4 Personer i Nyborg Skole, som ere hiel-pelese, gudfrygtige, fromme, og som der er god Forhaabning om, at de i sin Tid kunne tiene Gud i Kirken og Skolen,“ saaledes at hver, efter da værende Rentefod ¹⁴⁷⁾ skulde have 6 Rd. aarlig, og derfor være forpligtet hver Onsdag Eftermiddag at gaae op til Vindinge og fra Kl. 12 til 3 i Baaben-Huset lære Ungdommen at læse under Præstens Tilsyn (S. 7). Denne Sum, som blev er-lagt i Gieldsbreve, for hvilke fuld Betaling ikke var at erholde, er derved formindsket til 366 Rd. 64 f.; ¹⁴⁸⁾ for hvilket Forliis Øvrigheden ved Høieste Rets Dom af 1707 frikendtes for Ansvar.

7. Søren Thomesen Borger i Nyborg har 1652 „af taknemmelig Betenkende og ikke af nogen forfængelig Øre, fattige Discipler til nogen Gavn og Forfremmelse, givet af den Belsignelse, Gud haver meddeelt, 100 fl.

---

lens Midler i Almindelighed.

¹⁴⁵⁾ 200 Slette Daler udgjør 133½ Rd. D. E., men, ventelig ved efterstaende Renter, var Summen blevet forøget til 166 Rd. 4 Ml. Heraf vare særskilt udsatte 53 Rd. 32 f. som nu udgjøre 20 Rd. S., Resten under Skolens andre Midler.

¹⁴⁷⁾ J. H. Schlegels Geschichte Christian des Vierten, von Slange, 1ster Th. S. 125, Ann. 75.

¹⁴⁸⁾ Heraf 88 Rd. 90 f. under Skolens øvrige Midler. 230 Rd. omfattende til samme Sum i Nyp. S., og 47 Rd. 70 f. til 14 Rd. 89½ f. S.

Daler (66 Rd. 64 §.), deraf Renten aarlig til hver Juul at udgives, saavidt tilstrækker, at kose Klæde for til Hjelv til en fattig Persons Klædning i Skolen.“ Fundatsen tilfeier, at dette ubrsdeligen skal holdes, „uden al Forfang, Forvendelse eller Formindskelse, under Guds Forhandelse Havn og Wrede.“ ¹⁴⁹⁾

8. Knud Bisørnsen, Raadmand i Nyborg, har 1654 „udi Herrens hellige Navn til Taknemmeligheds Legn for hans usigelige Godhed og Maade“ givet 1000 slette Daler (666 Rd. 64 §.) til Nyborg Skole, aarlig at komme fattige Skole-Børn til Nutte.“ Ved Renternes Henstand i Aarene 1656:64 og 1672:78, hvilke siden lagdes til Hovedstolen, blev den foreget til 1000 Rd., af hvis Renter 36 Rd. 4 Mk. aarlig uddeles til Skolebørn, og 13 Rd. 2 Mk. efter Bislop Kingos Anordning anvendtes til at forbedre Rectors Løn. Disse 1000 Rd. formindskedes siden ved et Pantis Utilstrækkelighed til 996 Rd. 29 §. ¹⁵⁰⁾)

9. Bertel Hansen, Raadmand og Tolder i Nyborg, har med sin Hustrue 1668 „af den Besignelse, Gud dennem med forlenet haver“ givet 100 fl. Daler

¹⁴⁹⁾ Ved Pantets Utilstrækkelighed er Legatets Sum forringet til 59 Rd. 25 §., som er gaaet over til samme Sum i Aby. S.

¹⁵⁰⁾ Det var for en Snees År siden at Skolen i en Gaard, Jødegaarden faldet, tabte 28 Rd. 5 Mk. 1 §., hvilket Tab faldt paa Skramls, Bisørnsens og Søren Thomjens Legater. Skolens Forstandere bleve ved Over-Dyrlighedens Resolution som uden Skyld i dette Tab frastagne for Ansvar. — Af de 996 Rd. 29 §. ere 483 Rd. 32 §. gaaede over til et lige Beløb i Aby. S., 383 Rd. 52 §. til 128 Rd. 32 §., og 129 Rd. 61 §. utsatte blandt Skolens andre Midler.

(66 Rd. 4 M.). „til et fattig arlig og duelig Skolebarn udi latine Skole at klæde.“

10. Magister Christoffer Christoffersen (s. S. 18), forhen Rector scholæ her, og siden Kongl. Minister i Spanien, har 1671 „til Guds Ere og en christelig Mindeste uden nogen Vergiarrighed“ skenket 100 sl. Daler (66 Rd. 4 M.), hvil Rente hver Guul skulde gives „til et fattigt Skolebarn af god Forhaabning, som dørfor hver Onsdag og Fredag efter Prædiken saavelsom Søndag Eftermiddag, fra Paaske til Mittelssdag, skulde gaae til Hjulbye, Ungdommen udi deres Vornerælderdom at undervise.“ Denne Undervisning er og blev en givet her fra Skolen, ligesom i Bindinge (s. S. 7 og 84).

11. Claus Rask, Præsident i Nyborg, siden Etatesraad og Eier af Nassenberg, har 1678 i Anledning af at den ham tilhørende Sagt Jægeren var stadt paa Grund ved Sprogse og efter nogen Skade fast imod al menneskelig Forstand blev reddet, skenket Tiendeparten af al dens Indseiling i Fremtiden til Reisepenge til een eller flere fattige Studerende, som fra Skolen dimitteres. Sagten er siden solgt, og Skolen har deraf faaet for sin Part 33 Rd. 2 M., som nu staae paa Rente. ¹⁵¹⁾)

12. Borgermester Hans Pedersen Holmer har 1705 „for Guds utallige store Welgierninger givet 50 sl. Daler (33 Rd. 32 §.), Rente at tilfalde 2 fattige hielpelose Discipler; som deponere her fra Skolen og altid har vaaren skikkelige og lærvillige.“ ¹⁵²⁾)

¹⁵¹⁾ Legaterne No. 9, 10 og 11 ere utsatte blandt Skolens andre Midler.

¹⁵²⁾ Heraf er 14 Rd. 78² §. omfør. til 13 Rd. 12 §.; Resten 18 Rd. 49² §. blandt Skolens øvrige Midler.

13. Hans Mortensen, Fordom Maadmand i Nyborg, skal efter en paa hans Liis-Steen i Kirken funden Indskrift have givet 66 Rd. 64 fl., som har indestaet hos hans Enke, der døde i fattige Omstændigheder, saa at der af hendes Boe kun blev udlagt Legatet 40 Rd.¹⁵³⁾ Renten heraf har været anvendt til Hjælp til Klæder til Børnene. ¹⁵⁴⁾

¹⁵³⁾ Dette Legat er utsat iblandt Skolens øvrige Midler.

¹⁵⁴⁾ Blandt Skolens Velgøttre maa endnu erindres følgende. Christen Henningsen, Segne-Præst til Kullerup og Nevsindinge og forhen Hører her ved Skolen, har 1636 paa sin Sotte-Seng, for at vise Belevillie mod den Skole, hvor han havde tient, forberet til fattige Skolebørn i Nyborg 50 fl. Daler. Denne Sum, som var utsat hos en Bager, er undergaet i Svenskens Tid under K. Frederik den 3die; men derfor bør Giveren ikke mindre ihuskommies. — Maadmand Hans Olesen, og Hustrue Anne Margrethe, have 1689 og 1691 stenket i Alt 400 fl. Daler „ikke af noegen Hyllerie, egen Noes, eller Øres Tillæggelse, men alene til Guds Øre og Taksigelse for hans meget aandalig og legemlig beviste Gode; Renten hver Æyeaars-Nften at uddeles til nødlidende Hunsarine og nogle af de fattigste Skole-Personer udi latine Skole.“ Dette Legat er forblevet under Fattigvæsenets Bestyrelse, dog er der efter den derover holdte Bog ved den aarlige Uddeling efter Fundatsen ogsaa givet Noget til Discipler i Latinstolen, hvilket fra 1797 til 1803 har været 2 Rd. aarlig, men siden 1803 er Intet tildeelt Noget af Latinstolen. (Blandt dem, der som Discipler have nydt Hjælp af dette Legat, findes L. Manzin, Lars Holst, H. Holst, J. Strarup, D. Friedenreich p. fl.) — Efter Hofmans Fundatsen S. 452 har Niels Jensen Maadmand 1649 stenket 400 fl. Daler, hvoraf Renten skulde gives til en af Skolens Lærere, som har Attestats, for at holde Skrifte-Prædiken hver 2de verdag Eftermiddag. — Ligeledes skulde, efter S. 457

14. Etatsraad Frederik Bagge til Juulstov
(en Mand, som ved sin store Goddardighed har stiftet sig
et uforglemmeligt Navn her i Fyen) har ved sin „semte
offentlige Stiftelse siden 1767“ støtten 20,000 Rd., hvil-
ke Renter ere tillagte deels Odense og Nyborg Byes Fattige
deels disse Byers Latin-skoler, m. fl. Heraf har han ved
den kongelig stadfæstede Fundats tillagt denne Skole aarlig:
til Rector (som Huusleiehielp) 30 Rd., til enhver af de
2 Hørere ligeledes 20 Rd., til 2 af de Flittigste og Fat-
tigste, som blive Studenter fra Skolen, hver 50 Rd.,
hvoraf $\frac{2}{3}$ skal udbetales ved deres Afgang til Universitetet
og $\frac{1}{3}$ naar de have taget Examen philosophicum i
det mindste med næstbedste Character, og til en Opinun-
trings-Premie for de to sædeligste og flittigste Discipler i
hver af de to overste Lectier 14 Rd. at uddeles i hele
Penge eller Selv-Mont; tilsammen 184 Rd., nu 184
Rd. S. aarlig, som er Rente af en Hovedstol paa 4600
Rd. Selv. ¹⁵⁵⁾)

-
- sammestedes, i Folge Prof. Th. Nabyes Fundats over
A. C. Lerkes givne 170 Rd., $\frac{2}{3}$ af Renteren tilfaldet
Skolen, hvoraf Lærerne til lige Deling nyde det Halve
og Lerlingerne det Halve. Disse 2 Legater findes nu
ikke under Skolens Bestyrelse.
- ¹⁵⁵⁾ Den hele Hovedstol 20000 Rd. staar i Kongens Kasse
efters Kongl. Obligation af 30 Septbr. 1790, og fors-
rentes med 4 af hundrede. Fundatsen haves trykt i
Odense hos Jversen, 1789. 3. Udtog af den findes i
Biskop Dr. Tietens's Efterretning om nogle af Fyens
Stifts Legater og offentlige Stiftelser, som staar under
Stifts-Provstens Bestyrelse; Odense 1814. 8. S. 19;
og i Etatkr. Haarups og Dr. Vendts Penia for 1821
i Stykket piatas sionensis S. 125. Skolens Rector,
Overlærer, og første Aldiunct, som nu have Embedsbo-
lig (see S. 58 og 49), qrittere for de dem tillagte 70
Rd.; der nu indfinde i Skolens Kasse. De til Prä-

15. Endelig maa her ikke forbrigges, at Hs. Excell. hr. Geheurneraad; Vålow til Sanderumgaard, som har gjort saa mange og store Belgierninger mod Videnskaberne og deres Dyrkere, ¹⁵⁶⁾ ogsaa har viist sin Belvillie mod sin Hødebyes Skole. Ved Gave-Brev har nemlig Hs. Excell. stænket 1000 Rbd. Sedler til Stiftets patriotiske Selskab, og en lige Sum til det literaire Selskab i Byen, med den Bestemmelse, at om haint Selskab skulde ophøre først, tilfader den det stænkede Sum sidstnævnte Selskab, men skulde ogsaa dette ophøre, falde begge Summer til Nyborg Lærde Skole, og Renten anvendes til Understattelse for en her i Byen indsoede fattig Discipel af udmerket Flid og Dulighed i 3 Aar af hans Op-hold ved Universitetet, m. v. Pengene indestaae uopsigelig i Sanderum-Gaard og Gods, og forrentes med 5 af 100 aarlig.

Belsignelse være over Belgørerne, og deres Veldaad bære tusindfold Frugt! Gid denne Skole stedse være en Fostermoder for dygtige Mænd, som ved Tro-skab mod Konge og Fædreland giengiilde de paa dem anvendte Bekostninger, øre deres Belgørere, og den Skole, som har dannet dem!

---

mier bestemte 14 Rd. aarlig blev tilfern uddelte i Slo-Skuepenge. Af Legatets Overflud erholdt i Aaret 1817 syv, som varne blevne Studenter herfra Skolen, Hjelp ved Universitetet.

¹⁵⁶⁾ Myerups L. Lex. S. 111. Grundtvigs Bieouls Dapre S. XXX. XXXII. — Om de Skolen stænkede Berger ses ovenfor S. 50.

G. n d h o l d.

---

§. 1. Skolen før dens forandrede Indretning 1806. Side	1
§. 2. Om Skolens Lærere.	— 10
a) Rektor.	— 12
b) Overlærer, ...	— 29
c) Hørere.	— 30
d) Adjuncter.	— 33
e) Skolens nuværende Lærere.	— 38
§. 3. Skolen efter Omdannelsen 1806.	— 39
§. 4. Om de fra Skolen udgangne Læringer. . . . —	55
§. 5. Om Skolens Belgjørere.	— 76
Nætterlæser.	
Uphang. Skolelovene.	

R e t t e l s e r .

- Side 1 Linie 12 udslettes og de to Sider af Torvet.
 — 4 — sidste foran Hvidfeld sættes 7)
 — 5 — 4 løs næsten lige til.
 — 6 — 4 f. n. udslettes til.
 — 7 — 9 og 23 i. Xærlinger.
 — 9 — 3 f. n. i. 18 Nov.
 — 12 — 19 i. 1575.
 — 13 — 8 Lund's Beskriv. over Thorseng, Od. 1823, S. 54.
 — 13 — 14 I. er dog mist.
 — 14 — sidste tilføies Thura Idea h. I. S. 55.
 — 15 — 5 I. blev han Mector her.
 — 16 — 8:9 Ordene skal og høg btyde Plads.
 — 19 — sidste tilføies Trefoldigs Jubelser. S. 1:11. Beffers Dagbeg S. 276.
 — 20 — 4 I. creerer ved.
 — 24 — 21 Ørj I. Ørj (egentl. Ørj eller Ørtzen, thi Navnet skrives forstellig;) jens. Klwns. Adresse: Avis 1760, S. 567. Efter Hofmans Øster, om danske Adelsmænd, i D. S. 21, Tab. 1, var Grevinde Svane først givet med Oberst Jesper Friis, som faldt ved Stralsund 1716.
 — 26 — 3 udslettes efter dennes Død.
 — 28 — 3 f. n. tilføies Wadens Ill. J. 1800, S. 82.
 — 31 — 1 blandt Herrerne außeres ført: Christen Henning sen., tiende her omkr. 1600, døde som Egne-Præst i Kullerup. Hofmans Fund. V. S. 506.
 — 32 — 1:2 Hans Casper Dressing blev Præst til Vierrebøe paa Thorseng 1763, † 1770. — Thor Gaber blev Døgn i Nudkibing omkr. 1780, efter at have været 2den Lectie Hører over 30 Åar. Her kan tilføies Hører von Stoecken, som blev Døgn til Frue Kirke i Svendborg, holdt Skole der, sit Titel af Mector, og om hvem se Begtrups Beskr. ov. Svendborg S. 92 og Nyerups L. L. S. 24 ved Navnene Waagøe.
 — 36 — sidste efter festum udslettes Punctum.
 — 37 — 19 I. Giessing J. L. 2 D. i Bind.

Side 58 Linie 2 tilføies blev Aldiunct 1818.

— 58 — 9 foran Skolens sættes e)
Aldiunct Leth blev 1823 af H. M.
Kongen kaldet til ordineret Catechet og
første Lærer ved Borgerstolen i Ærkes-
kibing. I hans Sted udnevnes
Cand. theol. Christen Møller høst
Student fra Horsens Skole 1818; til
Aldiunct.

— 59 — 18 1. I December 1806.
— 44 — 5 forhen 1. eller og,
— 48 — 2 f. n. tilføies Grunden at forbedre,
— 49 — 7 1. ud til.
— 53 — 15 1. overfat.
— 57 — 2 1. Magister.
— 62 — 17 efter Har været tilføies: resid.
Capellan i Faaborg, derefter i lang Tid

Skulde ellers nogen Feil være indløbet i dette eller de
foregaaende Hefter, vil Forf. være meget forbundet for derom
at modtage Underretning.

Den offentlige Examen i Nyborg Lærde Skole
for Skole - Året 1823 begynder Mandagen
den 8de Septbr., og holdes hver Dag fra Kl.
9 til 1 og fra Kl. 3 til 6, da der examineres,
som følger:

Mandag den 8 Septbr.

Fermiddag. Latin . . . . Candidaterne og 3die Classe.
Eftermiddag. Latin . . . 2den Classe.

Tirsdag den 9 Septbr.

Fermiddag. Græsk . . . Candidaterne, 3die og 2den Classe.
Eftermiddag. Latin . . . 1ste Classe.

Onsdag den 10 Septbr.

Fermiddag. Hebraïsk . . . 3die Classe.
Latin Grammatik 2den Classe.
Eftermiddag. Latin Grammatik 1ste Classe.

Torsdag den 11 Septbr.

Fermiddag. Geographie . . 3die og 2den Classe.
Eftermiddag. Geographie . . 1ste Classe.

Fredag den 12 Septbr.

Fermiddag. Tysk . . . 3die og 2den Classe.
Eftermiddag. Tysk . . . 1ste Classe.

Ærøsdag den 13 Septbr.

Fermiddag. Hebraïsk . . . Candidaterne.
Religion . . . 2den og 1ste Classe.
Eftermiddag. Religion . . Candidaterne og 3die Classe.

Mandag den 15 Septbr.

Fermiddag. Arithmetik og Geometrie . . Candidaterne.
Fransk . . . . 3die Classe.
Eftermiddag. Fransk og Tysk . . Candidaterne.
Fransk . . . . 3die Classe.

Tirsdag den 16 Septbr.

Fermiddag. Historie og Geographie Candidaterne.
Historie . . . . 3die og 2den Classe.
Eftermiddag. Historie . . . . 1ste Classe.

Onsdag den 17 Septbr.

Fermiddag. Dansk . . . Candidaterne 3die og 2den Classe.
Eftermiddag. Dansk . . . . 1ste Classe.

Torsdag den 18 Septbr.

Fermiddag. Arithmetik . . . . 3die og 2den Classe.
Eftermiddag. Arithmetik . . . . 1ste Classe.

Fredag den 19 Septbr.
Forniddag. Geometrie . . . 3de og 2den Classe.
Efterniddag. Geometrie . . . 1ste Classe.
Lørdag den 20 Septbr,
Forniddag. Synge: Præse med hele Skolen.

Videnstabernes og Skolens Velhyndere og Venner
indbydes herved til at bære denne offentlige
Examen med deres Nærværelse.

Skolen dimitterer i Aar til Universitet:

1. August Gottlieb Kyhnel, en Søn af Matrik-
teur Kyhnel, Capitain-Vagtmester og Gatt
i Nyborg.
  2. Johannes Anton Storm Vorchenius, en
Søn af Hr. Vorchenius, Sogne-Præst i Hessleager.
-